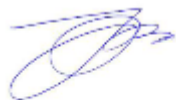

Plan van Aanpak IVO-verkennende fase

Plangebied: Stougjesdijk Oost, Oud-Beijerland, Hoeksche Waard

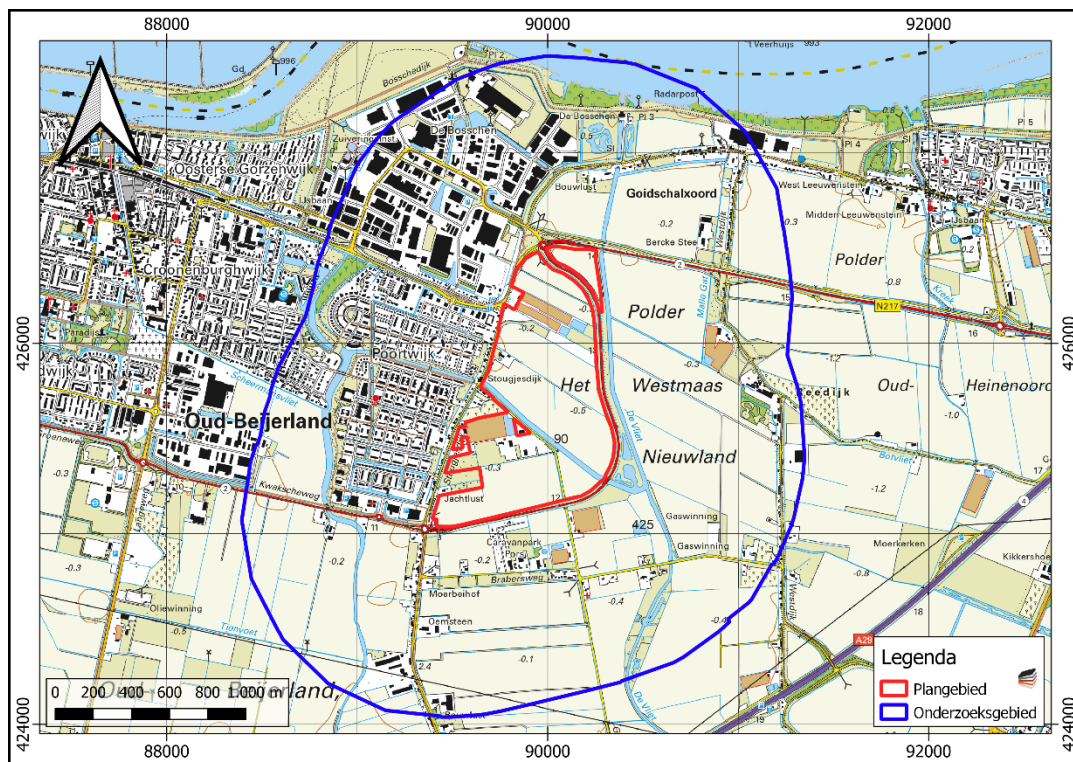
Opsteller	Jeroen Wijnen	24-3-2022	
Autorisatie	Hans Oude Rengerink	24-3-2022	

Administratieve gegevens

Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Hoeksche Waard
plaats	Oud-Beijerland
toponiem	Stougjesdijk Oost
Laagland-projectnr.	OUST221
XY-coördinaten	NW: 89946/426480
	NO: 90229/426212
	ZO: 90313/425299
	ZW: 89417/425035
Oppervlakte/lengte plangebied	ca. 77 ha
Datering	Neolithicum-Nieuwe tijd
Complextype	bewoning (inclusief verdediging)
Onderzoeksmeldingsnr	5158926100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek - verkennende fase
Opdrachtgever	BJZ.nu
	contactpersoon: S. Slijkhuis
Bevoegde overheid	Gemeente
Adviseur namens bevoegde overheid	Channa Cohen Stuart

Beheer documentatie	E-depot voor de Nederlandse Archeologie Laagland archeologie BV Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F-G 7602 RG Almelo 06 40 61 85 50
Projectleider	Jeroen Wijnen jeroen.wijnen@laaglandarcheologie.nl

Tabel 1. Administratieve gegevens

Afbeelding 1: Kaart onderzoeks- en plangebied

Inleiding

Aanleiding voor het uit te voeren archeologisch onderzoek door middel van een verkennend booronderzoek (Inventariserend veldonderzoek – verkennende fase) vormen de voorgenomen ingrepen door opdrachtgever. Deze ingrepen gaan gepaard met ontgravingen, waardoor eventueel in de bodem aanwezige archeologische resten aangetast kunnen worden.

De omvang van de geplande verstoringen overschrijdt de vrijstellingsgrenzen zoals die in het vigerende gemeentelijk archeologiebeleid zijn aangegeven. Dit beleid is vertaald in het bestemmingsplan 'Parapluplan Archeologie en Parkeren' (2017). In het bestemmingsplan is een dubbelbestemming waarde – archeologie 3 opgenomen voor vrijwel de gehele zuidelijke en noordelijke deel van het terrein. Voor het zuidoostelijke en een zone in de meest noordelijke punt is dubbelbestemming waarde – archeologie 4 opgenomen. Voor de zuidwestelijke hoek is dubbelbestemming waarde – archeologie 5 opgenomen.

In het gemeentelijk beleid wordt gestreefd naar behoud in situ. Indien behoud niet mogelijk is dan dient bij dubbelstemming waarde archeologie 3 in een vroeg stadium van de planfase archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd indien het plangebied groter is dan 100 m² en/of de ingrepen dieper reiken dan 0,5 m -mv. Bij dubbelbestemming waarde archeologie 4 dient het plangebied niet groter te zijn dan 500 m² en/of dienen ingrepen niet dieper te reiken dan 0,5 m -mv. Bij dubbelbestemming waarde archeologie 5 dient het plangebied niet groter te zijn dan 10 ha en/of dienen ingrepen niet dieper te reiken dan 0,5 m -mv. Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Hoeksche Waard ligt het centrale deel en de zuidoostelijke hoek van het plangebied grotendeels in een zone met een middelhoge archeologische verwachting, de noordoostelijke en het merendeel van de zuidwestelijke hoek liggen in een zone met een hoge archeologische verwachting, terwijl de uiterst zuidwestelijke hoek in een zone ligt met een lage verwachting.

Voor het plangebied geldt het volgende verwachtingsmodel:

Op basis van de inventarisatie kan het volgende geconcludeerd worden. Landschappelijk gezien ligt het plangebied aan westelijke zijde voornamelijk binnen een stroomrug of stroomgordel en verder grotendeels binnen een vlakte van getij-afzettingen. Een klein deel van het plangebied ligt op een getij-inversierug. Ongeveer over het gehele Neolithicum (5150-2050 voor Chr.) was de Maas estuarium 'Calais/Wormer' stroomgordel actief binnen het plangebied en was de omgeving van het plangebied onderdeel van een zoetegetijdengebied. Mogelijk was de stroomrug die daarbij moet zijn ontstaan bewoonbaar gedurende het Laat-Neolithicum. Voor de rest was de omgeving van het plangebied onderdeel van een getijdengebied. De omgeving van het plangebied maakte lange tijd onderdeel uit van een estuarium, terwijl omstreeks 2000 voor Chr. eveneens het Hollandveen begon te groeien in de (verzoette) omgeving van het plangebied. Bij de aan de westzijde van het plangebied gelegen stroomgordel, gaat het van oorsprong om de Maas estuarium 'Duinkerke/Walcheren' stroomgordel of Binnenmaas stroomgordel, die in 1270 bij Maasdam is afgedamd. Deze stroomgordel was actief vanaf 2070 voor Chr. tot 1270 na Chr (Laat-Neolithicum tot Late Middeleeuwen). Na 250 voor Chr. nam het aantal overstromingen toe. In de periode 100 tot 200 voor Chr. werd dan ook een kleidek afgezet in het omringende veengebied, op het Hollandveen Laagpakket. Vanaf de IJzertijd/Romeinse tijd is er aan de hand van vindplaatsen sprake van bewoning in de omgeving van het plangebied. Waarschijnlijk was met name de Binnenmaas stroomgordel favoriet voor bewoning. Later in de Middeleeuwen was sprake van een getijdengebied. Vanaf de 11e eeuw zijn bewoners begonnen met het omkaden van de drooggevalen gronden en er werden vliedbergen of 'hillen' gemaakt in de Hoeksche Waard. Binnen het plangebied zijn dan ook resten uit Volle Middeleeuwen gevonden. In de 12e eeuw leidden overstromingen al tot leegloop van het gebied. Het kan zijn dat de stroomrug toen nog wel bewoonbaar was. In ieder geval zijn er vermeldingen over een begin 14e eeuw verwoest en geïnunderd kasteel "Puttensteijn". Na de St. Elizabethsvloed was de omgeving van het plangebied onderdeel van een getijdengebied. De voormalige geul van de Binnenmaas stroomgordel was daarna een getijdengeul in het getijdengebied. Bij een aantal onderzoeken

binnen het plangebied is dan ook sprake van een zandpakket van een krekenselsel waarvan de onderkant door erosie niet over het gehele terrein op dezelfde hoogte is gelegen. De Westmaas Nieuwland Polder waarin het plangebied ligt is een aanwas die in 1535 is ingepolderd. Het bodemprofiel is vermoedelijk intact, afgezien mogelijk rondom de bebouwing in het centraal zuidelijke deel van het plangebied. Verder is er een dijk aangelegd voor een tramlijn die tot 1956 in gebruik was. In de omgeving van het plangebied zijn archeologische resten uit de IJzertijd, Romeinse tijd, Volle en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd bekend. Resten uit deze periode kunnen ook in het plangebied worden verwacht. In historische tijden (vanaf circa 1832) werd het terrein omschreven voornamelijk als bouwland omschreven.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek worden archeologische resten verwacht. Eventuele nederzettingen uit de Steentijd hebben een omvang van 50 – 200 m² (kleine variant) of 200 – 1000 m² (middelgrote variant). Nederzettingen uit de periode Bronstijd – Middeleeuwen hebben meestal een omvang tussen 500 – 2000 m² (huisplaats) of meer dan 8000 m² (dorp). Deze resten liggen mogelijk op verschillende niveaus in natuurlijke ondergrond. Bij deze in potentie archeologische niveaus gaat het om de bovenste decimeters van het Wormer Laagpakket (2 à 5,5 m -mv), de (veraarde) bovenzijde van het Hollandveen en/of afdekkende kleilaag uit de IJzertijd (ca. 1,5 à 2 m -mv) en de laatmiddeleeuwse/nieuwtijdse afzettingen zijn te verwachten binnen 0,5 m -mv. Ter hoogte van het kreesysteem (stroomgordel) in het westelijke deel van het plangebied dat de bovenste meters uit zandige kreekafzettingen bestaan, die de ondergrond tot meerdere meters geërodeerd heeft.

De archeologische verwachting is hoog voor resten uit het Laat-Neolithicum, samenhangend met de 'Duinkerke/Walcheren' stroomgordel of Maas estuarium 'Calais/Wormer' stroomgordel. Verder is de archeologische verwachting hoog voor archeologische resten uit de IJzertijd en Romeinse tijd. Waarschijnlijk was met name de Binnenmaas stroomgordel favoriet voor bewoning. De archeologische verwachting is eveneens hoog voor de Volle Middeleeuwen, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd

Eventuele resten bestaan uit (gefragmenteerd) aardewerk, evenals houtskool, verbrande huttenleem en natuursteen. Vanaf ongeveer de 17^e eeuw is ook baksteen te verwachten (rurale gebieden; in bewoningskernen al eerder). Deze vondstcategorieën bevinden zich mogelijk op verschillende archeologische niveaus. Daarnaast kunnen grondsporen worden verwacht. Het gaat daarbij overwegend om paalkuilen, greppels en afvalkuilen en dergelijke. Deze bevinden zich in of net onder de verschillende niveaus en kunnen zich tot op grote diepte uitstrekken.

Aanbevolen wordt deze verwachting te toetsen door middel van verkennend booronderzoek). Gezien er meerdere delen van het terrein reeds op een eerder moment archeologisch zijn onderzocht hoeft enkel op de niet eerder onderzochte delen boringen te worden verricht (zie Bijlage 3). Hierbij worden verspreid over de toegankelijke delen van het plangebied maximaal 439 grondboringen gezet. Een aantal boringen kan nog afvallen vanwege de

toegankelijkheid (o.a. zijn er een aantal gepositioneerd in een waterbassin dat mogelijk in de tussentijd verdwenen is, maar mogelijk gewoon nog aanwezig is).

Namenlijst

Contactpersoon van de opdrachtgever is: S. Slijkhuis

Contactpersoon van de uitvoerder is: Jeroen Wijnen

Het onderzoek wordt (vermoedelijk) uitgevoerd door: Jeroen Wijnen, senior KNA prospector, Hugo Bouter, senior KNA prospector (Bouter Onderzoek en Advies) en twee boorassistenten.

De inhoudelijk en procedureel verantwoordelijke is: Jeroen Wijnen, senior KNA archeoloog

De kwaliteitscontrole wordt vermoedelijk uitgevoerd door: J.A.M. Oude Rengerink, senior KNA archeoloog

Plan van Overleg

Het terrein is vrij toegankelijk. Naar aanleiding van de levering van het conceptrapport kan overleg plaatsvinden.

Uitvoeringsplan veldwerkzaamheden

Voor het toetsen en aanvullen van het archeologisch verwachtingsmodel wordt de volgende onderzoeksmethode gehanteerd:

Aantal boringen	Maximaal 439 boringen
Boorgrid	verspreid over het te onderzoeken terrein.
Diepte boringen	Tenminste 2 m -mv en iedere vijfde boring tot 4 m -mv
Boormethode	handmatig: Edelmanboor met diameter van 7 cm en/of guts met een diameter van 3 cm.
Bemonstering	op het oog.
Overig	bepaling kalkgehalte d.m.v. 10% opgelost zoutzuur

De bodemtextuur en archeologische indicatoren worden beschreven conform de NEN5104 en de ASB. De XY-coördinaten worden ingemeten met een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m. De maaiveldhoogte van de boorpunten wordt ontleend aan het AHN.

Planning

Het onderzoek bestaat uit bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek (inventariserend booronderzoek – verkennende fase). Geleverd wordt een standaard-rapport Inventariserend Veldonderzoek –overig conform de specificaties in de BRL4000 en de KNA 4.1. Daarnaast wordt een boorpuntenkaart geleverd, boorstaten en, voor zover relevant, een advieskaart met daarop de archeologische fenomenen en advies omtrent vervolgonderzoek.

Monstername

conform uitvoeringsplan

Vergunningen

De werkzaamheden worden uitgevoerd onder certificaat van de BRL 4000, protocol 4003 IVO-O.

Risico-analyse

De risico-analyse heeft tot doel op basis van de te nemen risico's de gerelateerde gevarensituaties op te sommen, te evalueren en de juiste veiligheids- en beschermende maatregelen te treffen.

Activiteit/taak	Risico's	Effect	Maatregelen	Wie
Uitvoeren werkzaamheden	struikelgevaar	lichamelijk letsel	voorzichtig lopen, goed opletten, stevig schoeisel	uitvoerend personeel
werken in de nabijheid van kabels/leidingen	kabelbreuk/elektrocutie/gasontploffing	lichamelijk letsel	KLIC-melding, geïsoleerde handvatten gereedschap	uitvoerend personeel

Veiligheidsplan

Het uitvoerend personeel heeft in het veld altijd de beschikking over een opgeladen gsm-telefoon. Daarnaast zijn voor uitvoerend personeel persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar om in voorkomende gevallen te gebruiken.

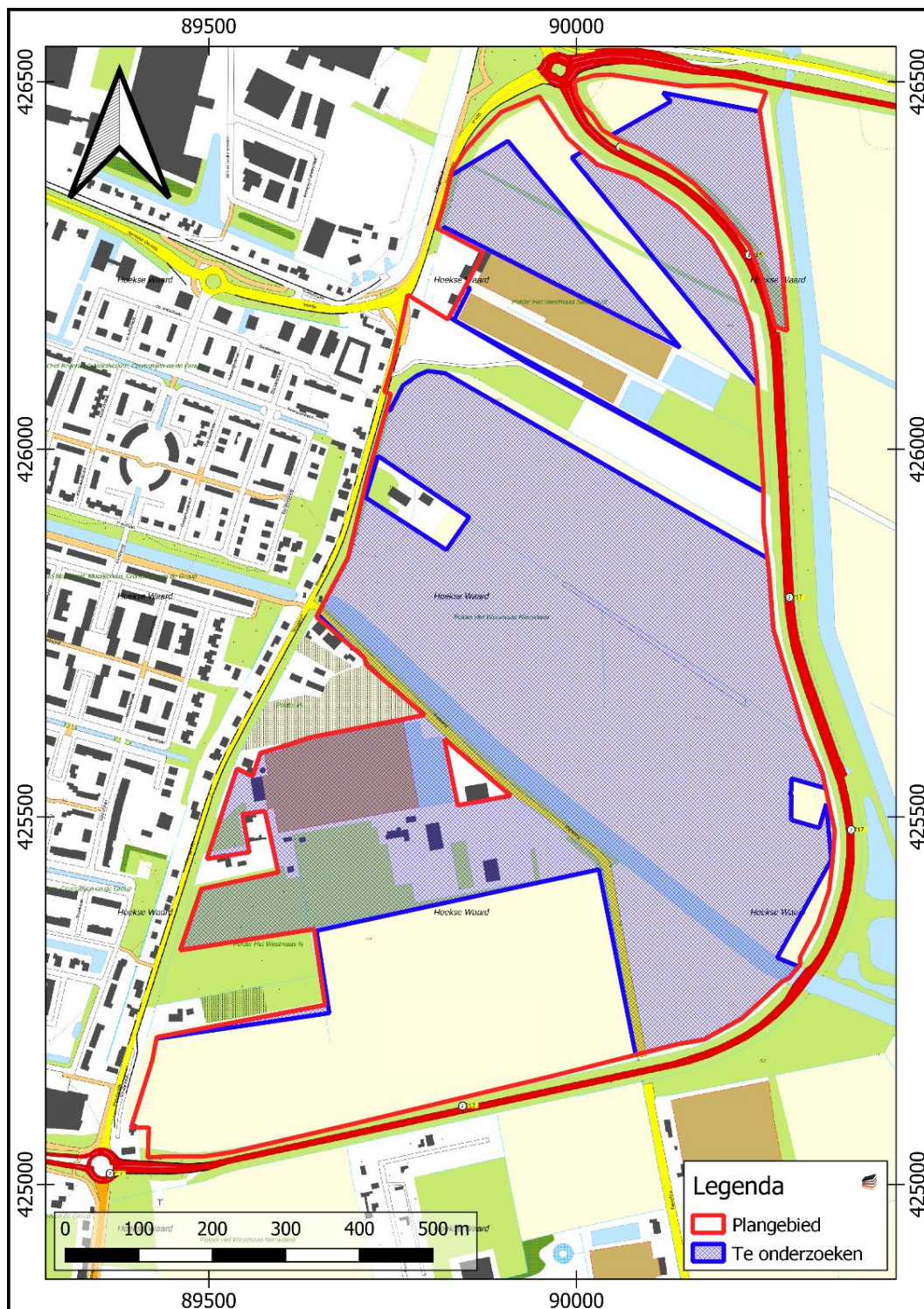
Deze bestaan uit:

- werkkleding
- veiligheidsschoenen/veiligheidslaarzen
- saneringsoverall
- veiligheidsbril
- gehoorbescherming
- handschoenen

BIJLAGE 1 GEMEENTELIJKE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTINGSKAART

BIJLAGE 2 TE ONDERZOEKEN TERREIN

BIJLAGE 3 BOORPUNTENKAART

